

Trek van Wespddieven *Pernis apivorus* in Frankrijk juli 2003

Hannah Jansen

Al vanaf de zomer speelde ik met het idee een stukje te schrijven over mijn belevenissen op vakantie in Frankrijk afgelopen jaar. Toen ik het artikel las van Herman en Annemarie Nuijen in de *Takkeling* 11 (3): 192-193, besloot ik om het ook te doen.

De tweede helft van juli 2003 verbleven wij op een camping bij Barbières, niet ver van Valence, aan de voet van de Franse Alpen. Het was de afgelopen zomer en dus erg heet, vrijwel dagelijks meer dan 40 graden Celcius. Meteen na aankomst zagen wij de enorme hoeveelheid en de vele soorten vlinders, die zich alleen al op de camping bevonden. In totaal hebben we wel 30 soorten vlinders kunnen onderscheiden. Ook zagen we de eerste dag al een aantal roofvogels in de buurt van de camping.

Ik ben een beginnend 'roofvogelaar' en dus nog niet zo goed in het determineren van de verschillende roofvogels die ik zie. Dagelijks zagen we op de camping of vanuit de auto veel roofvogels, zoals Buizerd, Torenvalk, Blauwe Kiekendief en Zwarte en Rode Wouw. Dit gebeurde als we onderweg waren met de auto of als we er speciaal met als doel roofvogels te zien, op uit gingen. Alle kinderen waren inmiddels ook getraind om roofvogels te spotten in de lucht of elders. Op een gegeven moment waren we zo verwend, dat we alleen nog stopten als het om een bijzondere situatie ging: als een vogel dichtbij was, als er meer dan één was, et cetera. Zo hebben we op een gegeven moment lang staan kijken naar vier jonge valken vergezeld door een ouder, die waarschijnlijk in de buurt van hun nest aan het spelen en cirkelen waren. Ook zagen we eens dat twee valken afvlogen op een buizerd, die in een boomtop zat. Een van de valken ging achter de buizerd aan en verjoeg hem uiteindelijk. Vermoedelijk was hun nest in de buurt, maar dat hebben we niet gezien. De gier die op de schoot van mijn dochter ging zitten in Le Jardin aux Oiseaux bij Upie mag in dit verhaal niet ontbreken.

De nachten waren ook boeiend. Vaak gingen we, in plaats van te slapen, luisteren naar de uilen die dan te horen waren. Zo hebben we een Oehoe, Bosuil, Steenuil, Ruigpootuil, Ransuil en een Dwergooruil alleen op basis van hun geluiden kunnen determineren (met behulp van een vogel cd-rom en de laptop die we bij ons hadden). Enkele nachten was het een kakofonie van uilengeluiden. Omdat we aan de voet van de bergen vertoefden, of eigenlijk omgeven waren door bergen, kon je de verschillende geluiden om je heen goed horen. Links en rechts en hoog en laag en ook dat de geluiden zich verplaatsten, bijvoorbeeld naar elkaar toe. Ook hebben we een uil rondom onze hoofden horen vliegen, maar hem helaas niet kunnen zien. Al met al een prachtige, spannende ervaring.

En dan nu naar de Wespendienven... Ongeveer een week voor ons vertrek zagen we boven de camping een groep van 16 roofvogels vliegen. Ze waren nogal donker, redelijk groot en met brede gevingerde vleugels. Ze zagen er allemaal min of meer hetzelfde uit. Maar het was moeilijk te zeggen om welke soort het ging. Niet eerder hadden wij zo'n grote groep roofvogels gezien. Na een minuut of tien gingen ze er allemaal tegelijk vandoor in dezelfde richting. Diezelfde avond gingen we in de buurt op zoek naar roofvogels en kwamen we terecht bij een steengroeve - uiteraard verboden terrein. Meteen al zagen we in de lucht een enorme hoeveelheid roofvogels vliegen, cirkelen, duikelen en zweven. Hoe langer we keken, des te meer vogels er te zien waren. Het leken dezelfde als die we boven de camping zagen, maar dit keer waren het er meer dan 200. Er zaten grotere en kleinere bij, maar allemaal min of meer dezelfde soort vogels. We dachten vooral aan buizerds, maar nog nooit hadden we gehoord of gelezen dat die in zulke grote aantallen samen vlogen. Ook dachten we aan wespendienven of zwarte wouwen. Een Frans boertje dat langs kwam, zei tegen ons dat het allemaal kraaien waren. Inderdaad waren er ook veel kraaien op die plek, maar die zagen er beduidend anders uit en vlogen veel lager en maakten een heel ander geluid. Na ongeveer een uur waren de meeste roofvogels doorgevlogen in westelijke richting (dus van de Alpen vandaan) en gingen wij terug naar de camping.

Aldaar ben ik gaan zoeken in de literatuur die we bij ons hadden en daar vond ik hopelijk het verlossende antwoord (in *Roofvogels en Uilen* van J. Nicolai, pagina 38- 40): groepsgewijs reizen van wespendienven! Alle beschrijvingen die ik vervolgens over deze soort vond, waren van toepassing op onze waarnemingen. Behalve dat de trek van wespendienven naar het zuiden eigenlijk pas een maand later plaats vindt. De foto van Hans Kleine Koerkamp in de *Takkeling* 11 (3): 193, had van ons kunnen zijn. Ook op de dagen erna, altijd aan het eind van de middag of begin van de avond, zagen we op diezelfde plek grote groepen roofvogels rondvliegen, die leken op de eerdere observaties. Af en toe waren er aan het begin van onze waarneming 'slechts' enkele tientallen te zien, maar al gauw waren het er weer honderd of een veelvoud daarvan. Na een poosje, misschien 20 minuten, waren ze bijna allemaal verdwenen, maar een enkele keer kwamen ze even later weer terug, hoewel dan in kleinere getale.

Al met al een ongelooflijke ervaring, waar helaas een einde aan kwam omdat we weer terug naar Nederland moesten.

Adres: Ruyschstraat 28^{HS}, 1091 CC Amsterdam.